ԱՐԵՏԱՓԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱ[illegible]Ն

կը հրատարակուի ամէն երեքշաբթի : Տարեկան գինն է 4 ½, վեց ամսուանը ¾ մէճիտիէ, կաճխիկ, և հատը 30 փարա : Թղթ[illegible] : Ո[illegible] ռնէ ա[illegible] ուածոյ [illegible]ղեալ և բա-
ժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակները ուղղուելու են առ Մր. Կրիճ, Կ. պոլիս, Ամէրիկան խան :

ՀԱՏՈՐ 34. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ· ՄԱՐՏ 29· 1881 Ա[illegible] 13

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ծանուցում : — Աւգելուլ Քրիստոսի յորջը : — Աւետարանի բարոզութեան ընկերութիւնք : — Կամպէդոս — Այլեւայլը : — Սուրբ օրուան պահպանութիւնը : — Ազգ : — Ծանուցում : — Հանի գիւղն նամակ մը : — Հանգանակութիւն : — Խարբերդի Աւետ. Միութեան անդամ բոլոր եղբայրներուն : — Քրիստոնէն նամակ մը : — Քաղաքական լուրեր : — Եկեմտական եւ առւտրական :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԲԻԹԱՆԱԿԱՆ Միութեան տարեկան ժողովոյն նիստերը պիտի սկսին ըստ Լատ. յառաջիկայ մայիս ամսոյ 11 երորդ օրն առաւօտեան ժամը 3ին, ի Կոստանդնուպոլիս :

Օժանդակ ժողովոյս կողմանէ յատուկ կը խնդրուի Միութեան բոլոր եկեղեցիներէն որ բարեհաճին այս տարի ամէնքն ալ առանց բացառութեան ներկայանալ ժողովոյս ուղարկելով իրենց երեցներն ու նուիրակները, քանզի եկեղեցւոյ պատկանեալ ամենակարեւոր լուրեր և խնդիրներ կան, որոց վրայ պիտի խորհրդածուի և որոշում լինի :

Նաև կը խնդրենք Միութեանս եկեղեցիներէն որ չմոռնան իմացնել իրենց դաշտիարները եկեղեցական ահմանադրութեան համար առաջարկեալ տան և հինգ սկզբանց նկատմամբ :

Փափաքելի է որ եկեղեցիք իրենց պատկանեալ ծախքերը իրենք հոգան, սակայն բայց ինացածները ժողովոյն մէջ խորհուելով պիտի հոգացուին :

Նաև կը բաշխանք այսու առթիւ վերատին յիշեցնել այն հրաւէրը, որ եղած է Բիւթանական Միութեան կողմանէ Աւետարանական եկեղեցւոյ բոլոր Միութիւններուն, որ անոնք ալ բարեհաճին ներկայացուցիչներ ղրկել այս տարի սոյն ժողովին, քանզի խորհրդածութեան ենթարկելի խնդրոց մէջ ընդհանրութեան պատկանեալ կենսական և ամենակարեւոր նիւթեր կան :

Իդիմոյ Բիւթանական Միութեան
Օժանդակ ժողովոյն
Հ. ՍԻՄՈՆ Ի. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ, Նախագահ
ԱՒԵՏԻՍ Կ. ՍՍԱՏՈՒՐԵԱՆ, Ատենապետ
Կ. պոլիս, մարտ 22, 1881

ԱՐԴԵԼՈՒԿ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳՈՐԾԸ

Կան ամէն Քրիստոնեայ ժողովրդեան մէջ մարդիկ որ կ'արգելեն Տէրոջը գործը : Աչքդարեւ այն գործը դեռ կ'երթայ յառաջ, վասն զի Աստուած միշտ է հզաւոր ի Սիոն : Սակայն եւ այնպէս գործը արգելուելով չյառաջանար ինչպէս որ պէտք է, զի Աստուած ընտրած է գործել մարդոյ միջոցաւ, եւ մարդիկ չուենին անթերի հաւատք և ջերմ եռանդ, եւ չեն բաղդատուին նուիրեալ առ այն գործ : Աչքդարեւ ցաւալի է յոյժ խորհիլ թէ գործ մը որ կրնար արագ յառաջ երթալ ի փառս Աստուծոյ եւ յօգուտ մարդկան՝ կը կրէ արգելքը :

Քրիստոնեայք ինչպէս կ'արգելեն Տէրոջը գործը :

1. Կ'արգելեն այն գործը, ինչ որ չեմ ինչ եմ այն ինչ ըլլայս : Մէկ Քրիստոնեայ մը կրնայ այսպէս զրկիլ ամբողջ եկեղեցի մը օրհնութենէ : Քրիստոնեայք պարտին խնդարհութեամբ քննել իրենց սիրտը եւ տեսնել թէ ձգտումն բան մը, ինչպէս չարակամութիւն, ագահութիւն, ցանկութիւն, կոյր ծածկուած, եւ իրենք թոյլ եւ երես կուտան անոնց անոնց : Քրիստոնեայք ի բաց վանելու են ատոնք ոչ իրենց համար միայն, այլ եւ որպէս զի չարգելուի Տէրոջը գործը :

2. Կ'արգելեն այն գործը, ներհակութիւնը : « Ձեր հաւատքին պէս ըլլայ ձեզի » ընդհանուր կանոն է հոգեւոր օրհնութեանց շնորհուելուն : Եթէ Աստուծոյ եկեղեցին թերի է ի հաւատս, օրհնութիւնք սակաւ են : Ուստի ամէն Քրիստոնեայ պարտի քննել իւր անձը թէ, մինչ Աստուած պատրաստ է տալ օրհնութիւն, միթէ Քրիստոնէին թերահաւատութիւնը չէ՞ որ կը հեռացնէ եկեղեցիէն ղՀոգին սուրբ եւ անոր կենարար ազդեցութիւնը :

3. Կ'արգելեն այն գործը, զանազանութիւնը : Իւրաքանչիւր Քրիստոնեայ կանչուած է յայս ինչ կամ յայն ինչ գործ, եւ եթէ չի կատարեր իւր մասը, գործը կը մնայ թերի : Գոհութիւն Աստուծոյ կան ամէն եկեղեցւոյ մէջ հաւատարիմ եւ փոյթ անձինք, ուստի եւ ինչ գործ կը կատարուի, բայց եթէ միւսներն եւս աշխատէին ըստ իւրեանց կարի, աւելի գործ պիտի կատարուէր :

Կան ոչ սակաւք որ գայթակղեցուցիչ ընթացքի մէջ չգտնուելով Քրիստոնեայ կը համարուին, բայց նոյն իսկ իրենց ազդականներուն եւ բարեկամներուն կորուելուն վրայ չեն խորհիր եւ են անկարեկիր, ուստի եւ մեծ արգելք են Տէրոջը գործին : Այս անհոգութիւնն իրրեւ խոչ եւ խութ կը կենայ Աստուծոյ օրհնութեան առջեւ :

Տէրոջը գործն արգելելու յանցանքն ունինք նաեւ մենք, թէ ղրուզքս այս խօսքերը, եւ թէ ընթերցողք ընդունա : Բննենք զանձինս եւ տեսնենք : Արդարեւ լինչ զարհուրելի է, վտանգ նպատակ առնել Քրիստոսի յանձնուելէն ցիւսուսի յաղթանակին, լինել արգել անոր փառաւոր թագաւորութեան յառաջադէմն զարգացման :

ԱԻԵՏԱՐԱՆԻ ՔԱՐՈԶՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

5.

Հիմա տեսնենք առաքելութեանց արդիւնքը : Միսիոնարք կը գործեն շատ տարիներէ հետէ, եւ միսիոններով ահռի ծախք եղած է այս գործին : Ուստի արդիւնքը մեծ ըլլալու էր, մանաւանդ յետ որոյ առաքելութեանց տեղերուն պատրաստութեան եւ մասնաւոր դժուարութեանց թեթեւութեան համար հարկաւոր միջոցներ ձեռք առնուեցան : Բայց « արդիւնք » բառով ինչ հասկնալու ենք : Արդիւնքը զոր կը սպասեն եկեղեցիք՝ հոգեւոր է, բայց շատերը կ'ուզեն գիտնալ առաքելութեանց նիւթական արդիւնքը : Ցուցնելու համար զայս, կ'ըսենք թէ առաքելութիւնք մեծ օգուտ ընծայեցին աշխարհի՝ նպաստելով վաճառականութեան, բարոյականի, քաղաքականութեան, ընկերականութեան, գիտութեան եւ դաստիարակութեան : Առաքելութիւնք անջոկ ազդեցութիւն ունին մարդուս կենաց բոլոր պարագաներուն վրայ : Միսիոնարք գացին հարաւային ովկիանոսի եւ Աֆրիկէի վայրենիներուն, եւ մեծ յեղափոխութիւն գործեցին անոնց մէջ : Այն վայրենիներն առաջ յափրշտակութեան, աւերման եւ գերի բռնելու համար կռիւներ կ'ընէին, չունէին ոչ հանգիստ եւ ոչ ապահովութիւն, ոչ ընկերութիւն եւ ոչ աշխատութիւն. հիմա խաղաղասէր ժողովուրդներ են, ունին կառավարութիւն, եւ աշխատութեան ամէն ճիւղ, այսինքն երկրագործութիւն, արուեստ եւ վաճառականութիւն կը մշակեն, ուստի եւ աշխարհիս ուրիշ բնակիչներուն հետ կ'ընեն տուրեւառ : Սըր Թոմաս Պուքսդոն կ'ըսէ թէ Աֆրիկէի Լակոս կոչուած երկրին առուտուրն, որ կը հասնի տարին 800,000 լիրայի, մեծ մասը կը վերաբերի Սիերա Լէոնայի աշխատասէր ժողովրդեան, որ միսիոնարաց խնամով կրթուեցան : Իբր հարիւր տարի առաջ Բուք նաւապետն սպանուեցաւ Սանտուիչ կղզեաց վայրենիներէն, հիմա Հոնոլուլու է կարեւոր նաւահանգիստ առեւտրական, եւ կ'ընէ տարին աւելի քան 600,000 լիրայի առուտուր : Ուրիշ կղզիք, որ նաւարեկութիւն կրող նաւատեաց արհաւիրք եղած էին՝ հիմա յարգի են իրենց առուտուրին համար, եւ կը կարծուի թէ հարաւային ովկիանոսի կղզիները ղրկուած իւրաքանչիւր միսիոնարի օգուտը վաճառականութեան՝ տարին 10,000 լիրա է : Աւետարանական ճեռնարկութիւններ յառաջ կ'երթան կեդրոնական Աֆրիկէի առաքելութեանց հետ, որոց առաջապէս նպաստեցին Սկովտիոյ եւ Անգլիոյ վաճառականք, գիտնալով թէ այս գործին համար որուած առակն ապարդիւն պիտի չմնայ : Հնդկաստանի քաղաքագէտները չատ անգամ ըսած են թէ այն երկիրը ղրկուած միսիոնարաց աշխատութիւնը չատ մեծ օգուտ ըրած է Հնդկաստանի կառավարութեան : Լորտ Լաբէնս, որ Հնդկաստանի փոխարքայ եղած է, ըսած է թէ միսիոնարք աւելի նպաստած են յօգուտ Հնդկաստանի քան ուրիշ որեւիցէ կարգի մարդիկ : Լորտ Նարիէր ըսած է. « Միսիոնարք կ'երթան ձեռն ի ձեռն կառավարութեան հետ՝ Հնդկաստանի ժողովրդեան վիճակը կրթելու, եւ ընելու զանոնք խնամատուն եւ պզտաս յօգուտ հասարակաց : » Թուրքիոյ մէջ Աւետարանական միսիոնարաց ազդեցութիւնը քիչ չէ : Նոյնպէս է ուրիշ տեղեր ուր միսիոնարք կան : Աւետարանն ամենայն ուրեք կ'ընծայ զարգիկ գպրոց, խնամատուն, աշխատասէր եւ պիտանի :

Առաքելութիւնք ունին ուրիշ արդիւնք, այն է միսիոնարաց երկասիրութեանց եւ դիտողութեանց օգտակարութիւնն ուսման եւ գիտութեան : Միսիոնարաց նպաստն աշխարհագրական ուսման չատ եւ կարեւոր է : բայց միսիոնարք առատ եւ պատուական նիւթ մատակարարած են նաեւ բանասիրութեան եւ ազգաց պատմութեան : Միսիոնարք յօրինած են չատ անգիր եւ անուս ժողովրդոց գիր, բառարան եւ քերականութիւն : Հիմա շնորհիւ միսիոնարաց չատ գիւրընկալ են այնպիսի մտածութիւնք որ հարիւրաւոր են մարդկային ազգին պատմութիւնը, ցրուումը եւ գաղթականութիւնները, ինչպէս նաեւ այլեւայլ ազգերու կամ ցեղերու ազգականութիւնը եւ լեզուները գիտնալու :

Բայց այս նիւթական օգուտները որ եղած են միսիոնարաց ձեռամբ՝ Քրիստոսի եկեղեցին կը համարի երկրորդական : Առաքելութեանց գլխաւոր նպատակն է դարմ հոգւոց, որոց գինը ոչ ոք կրնայ կարել : Մարդոց հոգիները գնուած են այնպիսի բանով մը զոր բոլոր տիեզերք չի կրնար արժել, եւ առաքելութեանց համար վատնուած բոլոր դրամը ոչինչ է յաչս Աստուծոյ, եթէ բաղդատուի Աֆրիկէի վայրենեաց, եւ Հնդկաստանի անառնելուն եւ կրնկանոխ սառնասրտաձորերուն բնակչաց հոգւոյն արժողութեան հետ : Եթէ միսիոնարք մէկ հոգի միայն բերած են ի դիտութիւն, ի սէր եւ ի պաշտօն Աստուծոյ, այնպիսի բան մը ըրած են որոյ վրայ հրեշտակք յերկինս կ'ուրախանան : Բայց միսիոնարաց պատուղները չեն ոչ դուզնաքեայ եւ ոչ դժուարագիւտ : Սէն տեղ ուր միսիոնար կայ՝ կը տեսնուին այս պատուղները : Հնդկաստան որ թերեւս դժուարագոյն տեղն է՝ կան իրր 95,000 ընկեր Քրիստոնեայք, անդամք եկեղեցւոյ. Աֆրիկէ՝ 80,000, Բոլինեզիա եւ Աւստրալիա՝ 73,000, Մատակասգար՝ 68,000, Զին եւ ձաբոն՝ 18,000, Պիրմահ՝ 20,000 : Այս տեղերը միայն կան իրր 350,000 հաղորդութեան անդամք : Բոլոր միսիոնարական դաշտերու մէջ եկեղեցւոյ անդամոց ամբողջ թիւն աւելի է թերեւս քան կէս միլիոն, թող զանոնք որ հեթանոսութիւնը թողած եւ Քրիստոնէու-

թիւնն ընդունած են . ասոնց թիւը միւս-ներուն թուսյն կրկինն է ։ Իբր 1,700,000 է թէ եկեղեցւոյ անդամներուն եւ թէ Աւետարանական պաշտամանց ներկայ ե-ղողներուն թիւը ։ Բայց ասոնք միայն չեն բոլոր պատուղք ։ Հազարներ , վարե-լով արդարոյ կեանք , արդէն դացած են ընդունել արդարութեան պսակը ։ Ժա-մանակ չունինք յիշել այն հաղարաւոր-ներն որ Մատթկասգարի , Ֆիճի եւ Սան-տուիչ կղզեաց Պիրմահի մէջ եւ ուրիշ տե-ղեր վարդապետին նախատանօք , խարա-զանաւ , մ , եւ նօք եւ բանտիւ , թողուե-ցան չընդ բայցայ եւ ի բարեկամաց , հար-բերեցին Յայհչատակութեան , նեղութեան, տանջանաց , պատուական համարելով Քրիստոսի համար նախատինքը քան ե-գիպտոսի բոլոր գանձը ։

Մինչ Քրիստոսի սէրը երթալով սրտէ ի սիրտ , կը հալեցնէ իրերու երկնային հոգ հեթանոսաց եւ անհաւատից խառասըր-տութիւնը , մօտ կը թուի Յովհաննու մարգարէութեան լրման ժամանակը , երբ պիտի ըսուի . « Աչխարհին թագաւորու-թիւնները մեր Տէրոջը ու իր Օծեալինը եղան , եւ ինքը պիտի թագաւորէ յաւի-տեանս յաւիտենից » (Յայտ. ԺԱ. 15) ։

ԿԱՄՊԷԴՈՍ.

Կը հարցունենք մեր ընթերցողներուն , որոնք են այսօր երեք նշանաւորագոյն մարդիկ յաչխարհի ։ Ո՞ր երեք անձինք են որ այսօր աւելի մեծ ազդեցութիւն ունին աչխարհիս քաղաքակրթութեան վրայ քան այլ որեւիցէ ոք ։ Մեր ընթերցողներէն ամէնը մի եւ նոյն պատասխանը չեն կըր-նար տալ այս հարցման ։ Ոմանք պիտի յիշեն ազգերն հարստահարութենէ ազա-տող թագաւորաց ոմանց անունները. այլք պիտի յիշեն կարեւոր ճշմարտութիւններ գտնող երեւելի փիլիսոփայից եւ գիտնոց անունները ։ Արդարեւ կան յաչխարհի ոչ սակաւ նշանաւոր մարդիկ , եւ թերեւս դժուարին է որոշել ճշդիւ թէ ո՛յք ի նո-ցանէ են նշանաւորագոյնք ։ Ի վերայ այսր ամենայնի չատք պիտի ըսեն . Պիզմարք , Կլատսդոն եւ Կամպէդոս են երեք նշա-նաւորագոյն մարդիկ ժամանակիս ։

Մեր ընթերցողք կը բաղձան անտարա-կոյս տեղեկութիւն ստանալ այս անձանց վրայ որ այսպիսի բարձր դիրք եւ այս-չափ ազդեցութիւն ունին ։ Թէպէտ այն մարդիկ ծնած են երկիրներ ուր կան թագաւորք եւ թագուհիք , իշխանք եւ իշխանուհիք եւ ուրիշ աղնուականք , բայց այն երեքէն եւ ոչ մին էր թագաւորա-զուն կամ աղնուական ։ Պիզմարք , թէ-պէտ պատուաւոր ընտանիքէ , էր որդի նաւապետի , Կլատսդոն՝ որդի վաճառա-կանի , իսկ Կամպէդոս՝ որդի նպարավա-ճառի ։ Այս մարդոց պատմութիւնը կրնայ քաջալերել ամէն երիտասարդ աչխատիլ փութով եւ զարգացունել իր բոլոր կա-րողութիւնները , քանզի որչափ եւ ան-յայտնի համարի իւր պարագաները , կա-րող է , եթէ ջանայ , լինել օգտակար իւր հայրենեաց եւ աչխարհի ։

Ինչպէս ըսինք , Կամպէդոս որդի էր իտալացի նպարավաճառի ։ Ծնաւ Գալիոյ Գահոր քաղաքը 1838ի Հոկտ. 30ին ։ Ծը-նողք նորա էին մեծարոյ բայց աղքատ ։ Կը փափաքէին որ իրենց որդին կրթուէր եւ ըլլար քահանայ , բայց Կամպէդոս այնպէս խեղ եւ կամակոր էր ստուգա-ծաբանական դպրոցին մէջ , որ վերակա-ցուք դպրոցին դրկելին ալս հօրը սուէն, ըսելով թէ այն տղան աւելորդին յարմա-րութիւն չունէր եկեղեցական ըլլալու ։

Կամպէդոս ուսաւ յետոյ իրաւաբանու-թիւն ի Բարիզ , բայց մինչեւ 1868 յա-ջողութիւն չգտաւ այս նոր ասպարէզին մէջ ։ Սակայն օր մը ժիւլ Ֆավր , անուա-նի իրաւաբան եւ քաղաքագէտ , որ պի-տի պաշտպաներ կարեւոր քաղաքական դատ մը , յանկարծ հիւանդանալով ուրիշ մը փնտռեց իր տեղը բռնելու ։ Թէպէտ Ֆավր աղէկ չէր ճանչնար զԿամպէդոս , գիտէր սակայն թէ Կամպէդոս էր ջերմ հանրապետական , եւ կրնար աներկիւղ հարուածել զնաբոլէոն կայսերական ա-տենին առջեւ , ուստի եւ ընտրեց զԿամ-պէդոս ։ Այս եղաւ Նաբոլէոն Գ. ի ժա-մանակ , երբ ազատ խօսել արգելեալ էր , եւ ազատական կուսակցութիւնն համար-ձակութիւն կ'առնուր այսպիսի դատերէ խօսիլ կայսեր կառավարութեան դէմ ։

Ֆավր չսխալեցաւ ընտրելով զԿամպէդ-դոս , որ սաստիկ ճառ մը խօսեցաւ Նա-բոլէոնեան կառավարութեան , եւ քաջու-թեամբ յայտարարեց թէ Հանրապետու-թեան նուիրած էր իր անձը ։ Իր թշնա-միներէն չատ վնասդներու ենթարկուե-ցաւ , բայց անվեհեր յարատեւեց իր ըն-թացքին մէջ ։ Կ'ըսուի թէ 1870ին Գա-ղիական բանակին առաջին պարտութիւն-ներէն եաքը պաշտօնեայք չանացին ձեր-բակալ ընել եւ բանտարկել զնա գաղտնի տեղ մը ։

Սէտանի կռուէն եաքը հանրապետա-կանք սեան որ պարծելու ժամանակն ե-կած հասած էր։ Երկրորդ օրը ժիւլ Ֆավր եղաւ ազգային ժողովոյ մէջ եւ առաջար-կեց Նաբոլէոնի կայսրութենէն անկումը հրատարակել եւ անկէ եաքն Կամպէդոս որ եաք եկաւ առաջարկեց հրատարակել թէ հանրապետութիւն հաստատուած է Գաղիոյ մէջ ։ Այս առաջարկութիւնք ըն-դունուեցան , եւ հրատարակուեցաւ առ-ժամանակեայ կառավարութիւն մը որոյ գլուխ էին ի սկզբան Կամպէդոս , Ֆավր եւ Դրուխ , բայց դէտ ամիս մը անցած չէր երբ յայտնի եղաւ թէ Կամպէդոս լինքն էր կառավարութիւնը ։

Կամպէդոս նշանաւոր յաջողակութիւն ցուցուց երկիրը կառավարելու , նա լինքն էր որ կազմեց Լուարի բանակը, միակ Գա-ղիական բանակն որ յաղթութիւն մը ստա-ցաւ Ֆրանքօ-Գերմանական պատերազմին մէջ, նա էր որ քաղաքային գործերն խառ-նակութենէ ազատելով կարգի եւ կանոնի դրաւ , յեղափոխականներուս ապստամ-բութիւնը նուաճեց , բանակին համար զրամ հաւաքեց , զօրապետներ եւ գա-ղաքապետներ կարգեց ։ Գահոր քաղաքի մէկ նպարավաճառին որդին, Կամպէդոս , երեսուն եւ երկու տարեկան հասակին մէջ եղաւ իբր բացարձակ իշխան Գաղիոյ ։

Ուրիշ առթիւ պիտի յիշենք զսխալս այն յատկութիւններէն որոնք այնպէս ա-րագ նշանաւոր հանդիսացան Կամպէդոս ։

Ա. Յ Լ Ե Ւ Ա. Յ Լ Ք

Այս եկեւեռական տարւոյ մէջ որ մար-տի 31ին պիտի վերջանայ , Եգիպտական կառավարութիւնը հաստացած է իր ընդ-հանուր պարտուց բոլոր չահն եւ բաւա-կան մաս մը պակասեցուցած է պարտուց ընդհանուր գումարէն , նաեւ հաստացած է ներքին ծախուց յատկացեալ ամէն գումար ։ Կալուածոց տուրքն որ երկրին այլեւայլ մասանց մէջ չատ անհաւասար էր , հիմա ամէն տեղ նոյն չափով տա-նուելու հրաման եղած է , եւ հաստա-կակաց չինուածոց համար բանի աչխա-տութիւնը տարւէ տարի կը քիչնայ ։ Անգլիացի եւ Գաղիացի քննիչք իրենց տարեկան տեղեկագրին մէջ , որ մօտերս հրատարակուեցաւ , կ'ըսեն թէ Եգիպտո-սի ազգային հարստութիւնն օր ըստ օրէ կ'աւելնայ , եւ կալուածոց գինը կը չատ-նայ հետզհետէ ։ Երկրին դրամագլուխն որ չատ վաչխի կը գործածուէր , հիմա արուեստական եւ առեւտրական ձեռնար-կութեանց կը գործածուի ։

Իտալիոյ կառավարութիւնն ամուսնու-թեան լուծման նոր օրէնք մ'առաջար-կած է ազգային ժողովոյ ։ Ըստ այս օ-րինաց ամուսնութիւնը լուծեալ պիտի ճանչցուի եթէ այրը կամ կինը չդիպչա-կասք աչխատութեան դատապարտուած է , նաեւ , եթէ անձին տղայք , հինգ տարի ըստ օրինի բաժանեալ մնալէն եաքը , իսկ եթէ տղայ չունին , երեք տարի բաժանեալ մնալէն եաքը , բոլորո-վին արձակեալ պիտի ճանչցուին ։ Եկե-ղեցականք չատ կ'աչխատին որ այս օ-րէնքը չընդունուի ։

Գաղիոյ ծովեզերքը Մոնագոյ անուն փոքր կղզի մը կայ որ անկախ կառավա-րութիւն ունի ։ Այս կղզին նշանաւոր է դվխաւորապէս իր խաղատուներուն հա-մար , եւ Եւրոպայի ամէն կողմէն խաղա-մոլք հոն կը յաճախեն ։ Գանի մը չաբ-թուան մէջ այս խաղամոլներէ 22 անձինք իրենք զիրենք սպանած են իրենց տա-կը խաղի մէջ կորսնցունելուն համար ։

Ըստ Լատ. մարտ 4ին երկրաչարժ մը գրեթէ բոլորովին կործանեց իբր 4,000 բնակիչ ունեցող փոքր քաղաք մը Նաբո-լիի ծոցին մօտ փոքր կղզւոյ մը վրայ ։ Երկրաչարժը տեւեց հազիւ մէկ քառորդ վայրկեան ։ Աւելի քան 200 տուն հիմնա-յատակ եղան , եւ ամբողջ ընտանիքներ տուներէն ոմանց աւերակաց ներքեւ թա-ղուեցան ։ Վերջին լուրերուն նայելով ա-ւերակներէն 155 դիակներ հանուած էին , եւ դեռ ուրիշ դիակներ կը փնտռուէին ։ Իտալիոյ թագաւորը , Պապը եւ Նաբոլիի ժողովուրդն առատ օգնութիւն ղրկած են այս արկածէն ջնաս կրողներուն ։

Կ'ըսուի թէ Բուսիոյ կառավարութիւնը մօտերս որոշեց նոր դատաս մը հաստա-տել կատպից ծուխն արեւելեան կողմը ։ Պանի պիտի ըլլայ այս գատարին դվխաւոր քաղաքն , եւ Ասքատատ պիտի ըլլայ ամե-նէն հեռաւոր քաղաքը դէպ արեւելք։ Կէօք-թէփէ զօրաւոր կերպով պիտի ամրացուի ։

Այս օրերս բազմաթիւ Գերմանացիք Գերմանիոյ այլեւայլ կողմերէն կը գաղ-թեն Ամերիկա ։ Կ'ըսուի թէ գրեթէ ամ-բողջ գիւղեր Բոզէնի , Շլէզուիքի եւ Բրունսիական քանի մը նահանգաց մէջ անմարդացած են ։ Գերմանական կառա-վարութիւնը չանացած է արգելել գաղ-թականութիւնը , բայց կարող եղած չէ ։ Գաղթականք եթէ չկրնան Համպուրկէն կամ Պրէմէնէն նաւ նստիլ , Գաղիայէն Հավր կամ Անգղիայէն Լիվըրուլ կ'երթան եւ այն տեղերու նաւահանգիստներէն նաւ կը նստին Ամերիկա երթալու համար ։

1880 յուլիս 1էն մինչեւ 1881 փետ. 28 , այսինքն ութ ամսուան մէջ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն իր ընդհանուր պարտուց փոխարէն 14, 123,000 լիրա հատուցած է ։

ՍՈՒՐԲ ԾՈՒԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անգղիոյ եւ Իրլանտայի մէջ չատ Քրիս-տոնեայք ակէ իրր երեք տարի առաջ հաստատեցին ընկերութիւն մը որոյ նպա-տակն է չնայիլ որ Սուրբ օրը լաւագոյն կերպով պահուի ։ Ցիչեալ ընկերութիւնը մօտերս հրատարակած է ընդհանուր հրա-ւէր մը առ Քրիստոնեայս այս տարի ըստ Լատ. տարւոյ 3էն մինչեւ տարւոյ 10 չա-բաթն ընել մասնաւոր աղօթքի եօթնեակ ի յառաջադիմութիւն ընկերութեան նպա-տակին ։ Հրաւէրը մասնաւորապէս ուղ-ղուած է առ ժողովուրդն Անգղիոյ եւ Իր-լանտայի, ուր մօտերս չնայքեր եղան կա-ռավարութենէն հրաման առնուլ հատա-րակաց թանգարաններն եւ մեսարաննե-րը բանալ կիրակի օրերը ։ Վերոյիչեալ ըն-կերութեան պաչտօնակալք խորհելով որ նաեւ թուրքիոյ Քրիստոնեայք կարօտու-թիւն ունին աչխատելու եւ աղօթելու Սուրբ օրուան աւելի աղէկ պահպանու-թեան համար , մեզ ղրկած են ընդհանուր հրաւէրին օրինակները , եւ կը խնդրեն մեզմէ այս ծանուցումն ընել ։ Ոչ ոք կրնայ տարակուսիլ որ եթէ Անգղիոյ եւ Սկով-ղիոյ մէջ կան պատճառներ որ կը ստիպեն զՔրիստոնեայս չնայել սուրբ օրուան լա-ւագոյն պահպանութեան համար , հոս կան աւելի զօրաւոր պատճառներ աչխա-տելու նոյն նպատակաւ ։ Ուստի ի սրտէ կը հրաւիրենք բոլոր Քրիստոնեաներն որ ի-րենց առանձին աղօթքներուն մէջ եւ հա-գեւոր պաչտօնեաներն որ իրենց հրապա-րակային աղօթքներուն մէջ յիչեն վերոյիչ-եալ հրաւէրը ։

Ա. Զ Դ

Լանկայի Աւետարանական ժողովրդեան Թագաւոր խորհուրդս միչտ պատրաստ է հարկաւոր օգնութիւն մատուցանելու այն պանդուխտ եղբարց որ Թագւոյ հետ յա-րաբերութեան մէջ են , եւ պէտք կ'ունե-նան անցագիր (եօլ թէղքէրէսի) , էանաճ թէղքէրէսի եւ ուրիչ նմանօրինակ պաչ-տօնական գրութիւններ ստանալու ։ Բայց ժողովս լսելով եւ տեսնելով որ եղ-բայրներէն ոմանք այս մասին անգէտ գտնուելով նեղութեանց եւ ոսխէտ ծախ-քերու կ'ենթարկուին , հարկ համարած է պաչտօնապէս ազդարարել որ այսուհետեւ այնպիսի գրութեանց վերաբերեալ գործ ունեցող եղբարք իրենց օգտին եւ գոր-ծերուն դիւրաւ կատարուելուն համար դիմեն Ուզուն Զարչը ժողովոյս առեն-պետ հացագործ Փիլիպպոս աղա Գա-լուստեանի ։

Ի դիմաց Լանկայի Աւետ. ժողովրդեան Թագաւոր ժողովոյ

Փոխ-առենադպիր Առենապետ

Թ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ՓԻԼԻՊՊՈՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՎԵՑՀԱԶԱՐԵԱԿ

ՀԱՑԵՐԷՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ԲՈԼՈՐ ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ՏԱՃԿԱՀԱՑ ԵՒ ՕՏԱՐ ԲԱՌԻՑ

Մաճուր Հայերէն խօսիլ փափաճողաց

ՀԱՒԱՔԵԱՑ

Մ. ԳԱԼՈՒՍՏ Փ. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ

Տաճկաբան ի Պոպէրեան վարժարան

Գինն է 4 դահեկան ։

ՀԱՃԻ ԳԻՒՂԻՆ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Աւետարերի ութերորդ թուսյն մէջ այս վերնագրով յօդուած մը կարդացինք որ մեզ քիչ զարմանք չպատճառեց ։

Նամակագրին խօսքին նայելով Հաճի դիւղ եօթն ամիս ի վեր առանց քարոզչի մնացած է , եւ ամէն կիրակի 40—50 հո-գի պաչտաման ներկայ կը գտնուին , եւ Պար. Գրիգոր Պատմաճեան 30 օր հոս քա-րոզած է ։

Գիւղիս քարոզչին ասկէ մեկնելէն մին-եւ նամակին թուականը հազիւ 5 ամիս

եղած է, եւ Համի գիւղի մէջ կիրակնօրեայ պաշտաման ներկայ եղողներուն թիւը քիչ անգամ կը պատահի որ 100էն պակաս ըլլայ, եւ Պար. Գրիգոր միայն 18 օր քարոզած է։ Նաեւ մխիթարք Մարզուանի առաջնորդական հեմարանի առաջին կարգի աշակերտներէն ամէն կիրակի (բացի մէկ կիրակիէ) մէկ մէկ անձ ղրկած են պաշտօն կատարելու, եւ ասոր համար շնորհակալութիւն կը յայտնենք Աբժ. մխիթարայ։

Կը խրատենք նամակագիր պատանին որ խօսելու եւ գրելու առեն զգուշութիւն ընէ, որպէս զի ինչ որ կը խօսի ճիշդ ըլլայ։

* * *

Համի գիւղ, մարտ 5, 1881

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի նպաստ Ա. Խաչատրեան ֆոթչին ի Քրքուքան

1879 հոկտեմբերէ մինչեւ ցքեր. 1881

	Դահ.
Նախորդ գանձապետէն	844
Խարբերդ քաղաքէն	1,194
Խարբերդի Ասորի Ազգէն	125
Մէզէրէէ	227
Զնքուշէ	470
Խարբերդի աղջկանց դպրոցէն	174
Խարբերդի կիրակնօրեայ դպրոցի փոքր տղաքներէն	58
Խուլա գիւղէն	53.20
Մարիամ Մուրատեանէ	20
Քէսէրիկէ 32, Հապուսիէ 170.20	202.20
Աղանէիէ 43, Իչմէէ 80	123
Բէրդէքէ 16, Խոճէ 25, Բէրչէնճէ 40	81
Մելգոն Սահակեանէ	10
Բալուէ 216, Բալուցի Կարապետէ 16	232
Իմմա և Էստի փոքր տղոցմէ	2.20
Հուգլիէ 300, Համի Պօղոսի կտակէն 154	454
Կեղվանքէ 50, Մուրիէ 40, Հողիէ 17	107
Քէլլոնէ 10, Գմշկէնէ 66.20	76.20
Սարքուցիկէ 9, Զերմուկէ 50	59
Ցարուքիւն Զէլէպեանէ 10, Եզիկիէ 20	30
Յովհաննէս Կարապետեանէ 21.20, Ակնէ 305	326.20
Գղիէ 75, Դէմրանէ և Հորհորէ 105, Խոճէ 25	205
Զմշկածագէ 50, Շուխաճիէ 30	80
Պետրոս Էնֆիյէճեանէ 5, Յովհաննէս Մար. 25	30
Կապան Մատէնէ 20, Մաշկերտէ 52	72
Պատ. Միքայէլէ, Կեսարիա	105
Կիւրիւնէ 160, Կ.պոլսէ 28	188
Արմէնիա գոլէճի միսիոնարական ընկերուհիներէն	495
Հիւսէյնիկէ	262.20
Հայաստանի կանանց ընկերուհիներէ	322.20
Կ.պոլսոյ Պէպէքի կիրակնօրեայ դպրոցէն	709
Թոէփիլոս Մումճեանէ, Նիկոմիդիա	40
Մինաս Մանուչէրեանէ, Տրապիզոն	78.20
	7,457

Մինչեւ ցարդ եղած հանգանակութիւնք բոլոր ծախքէն քանի մը հարիւր դահեկան պակաս են, բայց կը յուսամ որ բացը չուառով պիտի գոցուի։ Անցեալ տարի այս կողմի Աւետարանական եկեղեցիք եւ ժողովուրդք ոչ միայն Քրքուքանի գործին համար ատակ տուին, այլ եւ 60 ոսկի տուին ի նպաստ տվչլոց։ Որովհետեւ այս տարի տվչլոց համար ատակ պիտի չուզուի, կը յուսանք որ Աւետարանական գործին համար հանգանակութիւնք աւելի պիտի ըլլան քան անցեալ տարի։

Հիմա Քրքուքանի մէջ կան հինգ աշխատողք. այսինքն, Ռընովանի մէջ Պատ. Գաւուէ եւ վարժապետ Սարգիս, Թըլի մէջ Պատ. Յարութիւն, Խանըգի մէջ Պար. Մխրոյ ու Ֆարգինի մէջ Պար. Պետրոս Հալաբեան։ Ամսականաց ամբողջ գումարն է իբր 500 դահ։ Նոր աղօթատեղիներ չհնուած են Ռընովանի եւ Թըլի մէջ, եւ Խանըգի մէջ առն մը գընուած է։ կը յուսանք որ բոլոր եղբարք եւ քոյր իրենց դրամական նուէրները ղրկելէն զատ պիտի աղօթեն նաեւ իրենց դժբախտ հարեւակցաց համար որ կորսուած են մայրենի լեզուն, եւ այսպէս ղրկուած են Հայերէն լեզուաւ Սուրբ գիրք կարդալու մեծ օրհնութենէն։

Ռընովանի մէջ մեծ պէտք կայ բարձրագոյն դպրոցի մը այն կողմերու համար քարոզիչ եւ վարժապետ պատրաստելու։ Զկանն արդեօք հարուստներ որ առանձնաշնորհութիւն համարեն իրենց 10 կամ 50 եւ կամ 100 ոսկի մէկէն տալ այսպիսի դպրոցի մը համար։ Բրդատանի գործն ընդարձակուելու է։ Այս գործը Թուրքիոյ Աւետարանական Բրիտանիէից գործն է։ Հնձոց Տէրն թող օգնէ անոնց յառաջ տանելու այս գործը։

Խարբերդ Օ. Բ. Ա. Լ. Էն

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ԱԻԵՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄ ԲՈԼՈՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

Սիրելի եղբարք ի Տէր.

Մխիթեան ժողովքին մէջ Բրդատանը աւետարանելու գործին վրայ սիրով եւ ուրախութեամբ խօսուելէն ետքը բոլոր ժողովքին հաւանութեամբն որոշուեցաւ որ այն մեծ եւ վսեմաւոր գործը չարուենակուի։ Նաեւ որոշուեցաւ որ հոս գործադիր ժողովք մը ըլլայ, եւ ընդհանուր գանձապետ ըլլայ Պատ. Սպէն։ Ժողովքին մէջ խօսուեցաւ որ Մխիթեան բոլոր եկեղեցիներուն մէջ ամսագլուխները ատակ հաւաքուի Բրդատանի համար։ Պատ. գանձապետը քանի մը անգամ լինի խօսած է թէ այս տարի կանոնաւոր ատակ եկած չէ, որ կանոնաւոր կերպով տրուի հոն գործող միշակներուն վարձքը։ Արդ, սիրելի եղբարք, ինչ կ'ըսէք, ինչ ընենք, ձեր դիմենք ատակի համար։ Այս գործը մերն է, գործին մենք սկսանք չատ սիրով եւ ուրախութեամբ։ Ցիսուս Քրիստոսի սիրոյն համար ըրինք ինչ որ պարտ էր մեզ ընել, եւ թէեւ չատ պատգանդներ վիսխուեցան, բայց Ցիսուս Քրիստոս նոյն է երէկ՝ այսօր եւ յաւիտեան։ Գիտեմ որ քնաւ կասկած մը չունինք թէ՝ մեր խելքը գլուխն էր եւ բարի խղճմտանքով սկսանք այս գործը, ուստի յառաջ տանինք։ Մահը հիմա աւելի մօտեցած է մեզի քան ան առեն որ սկսանք այս գործին։ Վարձքին առեն ալ մօտեցած է։ Երանի անոնց որ առաւութեամբ սերմանած են եւ կը սերմանեն, քանզի անոնք առաւութեամբ պիտի հնձեն։ Բանի որ կը խորհինք առ չրջաբերականս ձեզի գրել Պատ. Գաւուքէն նամակ մը կարդացինք որ կը յուսամ թէ՝ դուք ալ Աւետարերին մէջ պիտի կարդաք, անոր համար աւելորդ սեպեցի ընդօրինակել եւ ձեզի ղրկել, բայց պարտք սեպեցի ինձի որ խմաց տամ ձեզի որ ուշադրութեամբ եւ աղօթքով կարդաք զայն։

Գ. Մ. ՇՄԱՒՈՆԵԱՆ

Խարբերդ, փետ. 10, 1881

Այս չրջաբերականը թէեւ Խարբերդի Աւետարանական Մխիթեան եղբայրներուն ուղղուած է, բայց եւ այնպէս ուրախալի է որ Թուրքիոյ բոլոր եղբարք մասնակից ըլլան այս բարի գործին, եւ նուիրատուք ճանչնան զիրենք իրենց անդամ ընկերութեան որ կազմուած է Բըրդատանի մէջ Աւետարանի գործը յառաջ տանելու։

ԲՐԴԱՏԱՆԻՆ ՆԱՄԱԿ

Բրդատանի մէջ Տէրոջը գործին յաջողութեան համար բաւական առանչ ի վեր աղէկ նչաններ կը տեսնուին թէ անհատից եւ թէ ընդհանրութեան վրայ։ Սակայն մինչեւ ցարդ ոչ նուազ պատճառներ կային որ հոգեւորապէս եւ մարմնաւորապէս կը նեղէին ժողովուրդն, ինչպէս են սովը, առաւտուրի դադարիլը, բնակչաց իրարմէ հեռանալ ցրուիլը, նաեւ ժողովարանի չինութեան պատճառաւ տմտուկան ժողովատեղւոյն անյարմարութիւնը։ Բոլոր այս պարագայք եւ ուրիշներ դիզուած էին, եւ տակաւին ունինք կան։ Կը խոստովանիմ թէ բոլորովին անվնաս չեղան ատոնք, այս պատճառներէն յառաջ եկան դառն խորհուրդներ, թուլութիւն եւ պաղութիւն, բայց ոչ այնչափ որչափ վտանգ կար։ Ամենուն տաք եղանակին աղօթքի ժողովներ ունեցանք, եւ այս ժողովները սկսանք նոր ժողովարան մտնելէն անմիջապէս ետքը։ Տէրը օրհնեց մեր ատար ջանքերն, եւ թէպէտ դրսէն չատ բան չյայտնուեցաւ, բայց առանձին առնչութեամբ կը տեսնեմ թէ չատերը ներգործուած են, մանաւանդ կիրակի օրուան ժողովներէն։ Կը տեսնէի որ ժողովուրդը մէկ մարդու պէս կը նստէր մըտիկ ընելու եւ իրենց լսածը ի գործ դնելու։ Աղօթքի չարթուն կիրակի ցերեկին քարոզիս բնաբանն էր «Անիծեալ ըլլայ Տէրոջը գործը նենգութեամբ կատարողը,» եւ կը լսեմ որ կանայք իսկ Աստուծոյ խօսքը քարոզելու պարտաւորութիւնն ճանչցած են, եւ ոմանք առտուն կանուխ քարոզի գացած են, այնպիսիք որ չատ անհոգ էին առաջ։ Ոմանք ալ որոշած են ամէն գիշերը տուն մը երթալ։ Բնաբանը լինի ալ օրհնութիւն մը եղաւ, եւ այսօր հինգ տուն այցելած եմ կարդալով երբեմն եւ միւս աղօթելով։ Որ տուն որ գացի, հասկցայ իրենց արձնութիւնը, բայց կը տեսնեմ թէ տակաւին «բարձր տեղերը վերցուած չեն,» անոր համար այս չաբաթը եղբայրութեան ճգեցի որ նորէն աղօթքի չաբաթ ըլլայ, բայց աղօթք ընեն իրենց տներուն եւ մանաւանդ առանձնութեան մէջ։ Յառաջիկայ չաբաթ ընդհանուր աղօթքի չաբաթ է, Տէրը ասոր համար բաղձացեալ արդիւնքն յառաջ գայ ամէն ուր որ կ'ըլլան այնպիսի ժողովներ։

Ժողովուրդը տարիներէ հետէ անգադայ խօսքը կը քարոզէ։ Թէպէտ երբեմն կը թուի թէ լռութիւն կը տիրէ, բայց այնպէս չէ, ան առեն մարդիկ առանձին կը գործեն թէ Ռնովանու մէջ թէ գիւղերու մէջ։ Բոլոր հին եւ նոր աշխատութեանց արդիւնքը կը թուի թէ պիտի քաղուի յառաջիկայ ձմեռ՝ զի այժմէն չատ նոր մարդիկ կուգան ժողովներու։ Բոլոր Բողոքականաց եւ միանգամայն ամէն ազգաց ղալմանք պատճառող անձ մը սկսած է մեր աղօթատեղին գալ իր տղին հետ մէկտեղ։ Այս անձն է Ծերունի, կրօնասէր եւ ազգասէր մէկը, որ ուխտը տարի է հոս եմ բնաւ մէկ ժողովքի ալ չէր գար, զվեզ կը նախատէր, կը հալածէր եւ կ'արգելէր չատ անգամ եկողները։ Հիմա քանի անգամ որ այն մարդն Աստուծոյ տանը մէջ կը տեսնենք, մեր սրտերուն զուարճութիւն եւ հոգիներուն նոր աչխոյժ կու գայ Տէրոջը այգւոյն մէջ աւելի ուժով մեր բահերը մխելու։ Այն Ծերունին օր մը ինձի ըսաւ. «Ձեր կրօնքը ատանանայէն է։» Եւ ես ըսի անոր, «Դուն Ծերացած ես, եւ կարելի է թէ մահէդ ետքը անանկ չգտնես, անատեն ինչ պիտի ընես. Թերեւս ճչմարիտ է, դուն ինչմէ ատանկ կ'ըսես։» Այս աչուընս Ծերունին հիւանդացաւ, եւ ես զանի տեսնելու գացի, եւ կարգալով Սուրբ գիրքը սիրելի փրկչին վրայ խօսեցայ անոր եւ աղօթեցի։ Շատ որոշ կերպով «Ամէն, ամէն» կ'ըսէր, եւ երբ տունէն դուրս կ'ելլէի զիս օրհնեց, եւ հիմա կուգայ Աստուծոյ խօսքը մտիկ ընելու ուչի ուչով։

Ժողովուրդը թուով եւ չնորհքով աճած կը տեսնենք։ Այս տարի մեր եղբայրութիւնը տուաւ իբր 3,000 դահ. աղքատաց համար, իբր 2,000 դահեկան ժողովարանի չինութեան համար, եւ իբր 2,500 դահ. քարոզչի ու վարժապետի եւ այլ բաներու, ընդ է թէ ընդ ամէնը տուաւ իբր 7,500 դահ., քիչ մը աւելի կամ պակաս, որ մեծ ու պզտիկ առ լրաքանչիւր անձ 50 դահ. կ'ելլայ, եւ ամէն տարի համար մէկ լիրայն աւելի, եւ ամէն եկեղեցւոյ անդամի համար իբր երկու լիրա։ Երբ հաշուոյն ճչդութիւնը վրայ կը խորհիմ, կը տեսնեմ թէ 4,000 դահեկանէն աւելի է աղքատաց համար արուածը բաց ի մանր մունր բաներէ։ Հայրեր, հաւատացէք թէ ձեր որդիքն ի Տէր իրենց Տէրոջը համար ատանկ նեղ եւ տուղ տարուան մը մէջ առած են այնչափ, եւ աւելի քան պակաս, բայց անչուչտ կուրօրէն չտուին, եւ մեծ հարստութենէ չտուին, հապա իրենց «ծանր աղքատութիւնը մեծ առատաձեռնութիւն եղաւ։» Արդարեւ կը զարմանամ ես ինքս ալ թէ այս ժողովուրդը ինչպէս տուաւ այսչափ, եւ բաւական մեծ գումար մըն ալ կառավարութենէն։ Թերեւս ոմանք սեպհն թէ տգիտութենէ առին։ Երանի թէ Տէր Յիսուսին եկեղեցին այնպիսի տգէտներով լեցուէր ամէն երկիր։ Ոչ տգիտութենէ եւ ոչ հարստութենէ ու ոչ յաջողութենէ, հապա Աստուծոյ հոգիէն եւ Յիսուսի սէրէն ստիպուած տուին։ Դառնանք նորէն գործին։ Սա քաղցր դէպքն ալ պատմելով ուրիշն անցնիմ։ Անցած օր Ասորի կին մը նման փիւնիկ Ասորեցւոյն մեր քոյրերէն մէկուն ձեռքը կը բռնէ եւ արտասուալից աչքերով կ'ըսէ. «կը խնդրեմ ըսէ որ ժողովուրդին մեծն ու պզտիկը չատ աղօթք ընեն մեր տանը համար, որպէս զի մենք ալ այս չնորհաց հասնինք։» կը խնդրեմ որ աղօթէք, հայրեր, մայրեր, քոյրեր եւ եղբայրներ, ասոր եւ ասոր պէս չատերուն համար, որ օրէ օր կը մաչին կը հալին այս կրօնին սիրոյն. եղբայրներէն քանիները Աւետարանը իրենց ծոցը կը կրեն մէջտ։

Թըլ գիւղի գործն ալ չատ աղէկ է։ կը լսենք թէ արթնութիւն եւ յառաջադիմութիւն կայ հոն ալ ուր հիմա ժողովրդեան թիւը 80ի կը մօտենայ։ Խանըգի մէջ Տէրոջը գործը հալածանաց պատճառաւ քիչ մը կասաց յառաջ կ'երթայ, զի այն տեղի բէյը չատ աղդեցութիւն ունի գիւղացւոց վրայ։ Խանըգ, Թըլ եւ հոս մէյմէկ նոր ժողովատեղի ունեցանք մեծ հալածանքով։

Ռնովանու ժողովուրդէն երեք քարոզիչ ելած է, եւ հիմա ասոնք Տէրոջը գործին մէջն են։ Տէրը զանոնք կանչեց եւ անոնք անձնուիրացութեամբ կ'աչխատին, եւ ինչպէս գործէն կը տեսնուի, յաջողած են Թըլ, Խանըգ եւ Ֆարգին գիւղերու մէջ։ Ֆարգինու գործը նոր է։ Ռնովանու պատանիներէն 5 հոգի Խարբերդի վարժարանը կը պատրաստուին քարոզիչ ըլլալու, եւ մէկն ալ Լոնտրա բժշկութիւն կը սորվի։ Ցուսով ենք թէ նա ալ աս գործին համար օգտակար մէկը պիտի ըլլայ։ կը տեսնէք հիմա թէ Ռընովանու եկեղեցին որչափ ցրուած եւ ճիւղեր տարածած է, այնպէս որ երկինց լուսնիները կուգան անոր չուքին տակը կը նստին։ Այս այն մանանեխի փոքրիկ հատն է որ ծուք ձեր արտին մէջ ցանեցիք, ու սիրելի փրկչին անսուտ բերնովը արտասանածը գրեթէ քառ. առ քառ կատարուած է եւ կը կատարուի այս մասին, ուստի երջանիկ էք որ ձեր աչխատութեան պտուղը տեսնելով կը կշտանաք։ Ալ ծուք գատեցէք, եղբայրներ եւ քոյրեր, մինչ էք տեսներ Քրիստոսի սա խօսքին կատարումը, «Տուէք ու ձեզի պիտի արուի, կոխուած ցնցուած եւ լեփլեցուն ձեր գոգը։» Արդեօք կը զղջաք ձեր տուածին վրայ, եւ եթէ աւելի տայիք պիտի զղջայիք, ու հիմա որ կուտաք պիտի զղջաք։ Ոչ ոչ, քաւ լիցի։ Ձեր լումաներէն այս արդիւնքը յառաջ եկած է Տէրոջը օրհնելովը։ Այս ժողովուրդէն աւելի քան տասն անձինք երկինք գացած են բաց ի տղոցմէ։ Ձեր ղրկած Աւետարանով համոզուեցան, լուացուեցան, փրկիչը սիրեցին եւ քարոզեցին, եւ ապա ի նա նընջեցին, եւ անոնց ուխտը անգամին չափ նոյն պատրաստութիւնը ունեցողներ կան որ յոյս ունինք թէ նորոգուած են ու մահուան պատրաստ ալ։ Եթէ կրնաք, հաչուեցէք ձեր չահը որ աչխարհի ամէն չահերէն աւելի տոյգ է եւ պատուական։ Ալ, սիրելի եղբայր, աւելի սիրով մտիկ չեմ ըներ քու սիրելի հովուիդ կամ քարոզչիդ ձայնին որ կ'ըսէ թէ Բրդատանի համար տակ տալու ես։ Զարմիր որ Քրիստոսի եւ այս գործին սէրն տիպեալ քսակդ եւ արցունքդ խնդրուածքովդ մէկտեղ գանձանակը նետես որպէս զի գործն աւելի ընդարձակուի եւ յառաջ երթայ։ Տէրը մեզ հաստատէ Քրիստոսով, հաստատէ անմեղադրելի ըլլալու, հաստատէ անարատ սրբութեան մէջ եւ «հաստատէ ամէն բարի խօսքի ու գործի մէջ։» «Աստ իմ Հայրս փառաւորուեցաւ որ դուք շատ պտուղ բերէք։»

Բրդատանի Տղայ
ԳԱՒՈՒՄԷ ԱՊԼՒՀԱՏԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարտ 17 ըստ Յուն. և մարտ 29 ըստ Լատ. 1881

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ Գ. ԿԱՅՍՐ ՐՈՒՍԱՑ

Եւրոպայի եւ Ամերիկայի թէ կառավարութիւնք եւ թէ ժողովուրդք ընդհանուր ցաւակցութիւն յայտնած են Ռուսիոյ կայսեր մահուան համար։ Ինչ թերութիւններ ալ որ ունէր նորա հայրն Ալեքսանդր Բ., գարձեալ պատմութեան մէջ պիտի յիշուի իբր ազատիչ աւելի քան 20,000,000 ստրուհիներու (սէրֆ) եւ իբրեւ ճշմարիտ բարեկամ իւր ժողովրդեան։ (Տես 1877 ի Ապրիլի 7 թիւը) Սակայն, առաջին անգամ, 1866, ապրիլ 16ին յեղափոխական մը Բեդրոպաւրկի մէջ փորձ ըրաւ սպաննել կայսրն, եւ ընդ ամէնը վեց անգամ այլեւայլ տեղեր եւ այլեւայլ կերպերով դաւեր գործուեցան անոր կենաց դէմ, եւ վերջին դաւը դժբախտաբար յաջողեցաւ։ Կայսեր կենաց դէմ գործուած այս դաւերը մեծապէս արգելեցին բարեկարգութեան գործը զոր կայսրը կ'ուզէր յառաջ տանել, եւ ստիպեցին զնա ձեռք առնուլ բուռն միջոցներ որ օտար էին անոր բնութենէն։ Յեղափոխականք որ 16 տարուան միջոցի մէջ վեց անգամ յանգային սպաննել զԱղեքսանդր Բ. դեռ կան եւ կը մնան Ռուսիոյ մէջ, եւ նոր կայսրն երբ կ'ամբառնար Ռուսիոյ գահն աղէկ ըրաւ աղօթելով որ իւր որդին, որ հիմա 12 տարեկան է, իրեն չյաջորդէ նայն պարագաներու մէջ։

Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ ծնաւ 1845, մարտ 10ին, եւ հիմա է 36 տարեկան։ 1866 ին ամուսնացաւ Տակմար իշխանուհւոյ հետ, դուստր Տանիմարգայի թագաւորին, որոյ միւս դուստրն է Անգղիոյ գահաժառանգ իշխանին տիկինը, եւ որոյ որդին Գէորգ թագաւոր է Յունաստանի։ Նոր կայսրը մաքուր բարոյականի տէր մարդ է, եւ չատ խաղաղ ու երջանիկ կեանք վարած է իւր տիկնոջ հետ, որ մեծաւորական ճրիյ եւ ազնիւ բնաւորութեան տէր է, եւ մեծ ազդեցութիւն ունի իւր ամուսնոյն վրայ։ Նոր կայսրը դաստիարակուած է իբրեւ զինուոր, եւ զինուորական արուեստին քաջահմուտ է, բայց կառավարելու արուեստին մէջ փորձառութիւն չունի եւ այս արուեստին յարմարութիւն ցուցուցած չէ։ Պաշտօնական զեղծմանց թշնամի է, եւ կը կարծուի թէ տակաւ առ տակաւ նոր մարդիկ պիտի մուծանէ վարչութեան մէջ։ Աղեքսանդր Գ.ի նկատմամբ մանաւանդ պէս պէս երկու բաները կը յիշուին, այսինքն թէ, նախ, նախապաշարում եւ հակակրութիւն ունեցած է Գերմանացւոց դէմ, եւ, երկրորդ, թէ մանաւոր համակրութիւն ունեցած է հին Ռուսական կամ Սլաւեան գաղափարին։ Դժբախտաբար Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանն ալ այնչափ հակակիր է Ռուսաց, որչափ Աղեքսանդր Գ. Գերմանացւոց։ Այս բաները մեծ անճկութեան պատճառ եւ խօսքի նիւթ եղած են Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ, եւ մեծ ազդեցութիւն ունին Եւրոպայի ներկայ կացութեան վրայ։ Մանաւանդ եթէ պատերազմ բացուի Գաղիոյ եւ Գերմանիոյ մէջտեղ, Գերմանիա կրնայ դրսէն երկու կրակի մէջ, եւ օգնութիւն կրնայ սպասել Աւստրիայէն միայն։ Սակայն առայժմ տարակոյս չկայ թէ նոր կայսրը պիտի բռնէ խաղաղական աշխարհավարութիւն մը, եւ այս իմաստով Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայն քանի մը օր առաջ չրջաբերական մը ղրկեց օտար տէրութեանց քով գոնուած Ռուսական դեսպանաց։ Այս չրջաբերականը կ'ըսէ թէ Ռուսիա չուզեր ընդարձակել իւր սահմանները, բայց անեղծ պիտի պահէ ներկայ սահմանները, թէ Աղեքսանդր Գ. ուրիշ տէրութեանց հետ մէկտեղ պիտի աշխատի խաղաղութեան պահպանութեան ըստ հիմանց դաշնադրութեանց, եւ ետ պիտի չկենայ ներքին բարեկարգութիւններ կատարելէ Ռուսիոյ մէջ։ Այս չրջաբերականը լաւ ազդեցութիւն ըրած է եւրոպայի մէջ, եւ կը յուսացուի որ երկրին բարգաւաճմանը համար ճեռք առնելու միջոցները դոնէ մասամբ մը պիտի հանդարտեցնեն նիհիլիստները։

Որովհետեւ գահաժառանգ իշխանը, Նիկոլա մեծ դուքսը, 12 տարեկան միայն է, եւ որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ ներկայ կայսրն ալ դաւի մը զոհ երթայ, Աղեքսանդր Գ. հրաման հանած է այժմէն որ եթէ իւր որդւոյն չափահաս ըլլալէն առաջ ինք մեռնի, երկրին կառավարութեան համար կազմուի խնամակալութիւն մը որ պիտի բաղկանայ կայսրուհիէն եւ Վլատիմիր եւ Միքայէլ մեծ դուքսերէն։ Զրոյց կայ թէ կայսրը Մոսքուա պիտի երթայ թագադրութեան համար, եւ հոն պիտի մնայ մինչեւ տարւոյն վերջը։

Ռուսական թերթերը բայէ ի բայ չափազով կ'ըլլան ոսհմանադրութեան եւ կ'ըսեն որ պատասխանատու պաշտօնեաներ կարգուելու են, եւ կայսեր անձն ըլլալու է միայն սուրբ նշան Ռուսիոյ ազգային միութեան, ղօրութեան եւ տպադայ յառաջադիմութեան։ Նշանաւոր թերթ մը նաեւ կը յայտարարէ թէ հարկ է արդար վարչութեամբ մը պաշտպանել կառավարութեան գլուխը։ Սակայն երկու թերթեր իրենց ազատական պահանջմանց համար ազդարարութիւն ընդունած են ներքին գործոց պաշտօնէին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դեսպանք եւ Բ. դրան պատուիրակք ի ժողով գումարեցան մարտ 7/19ին, եւ կ'ըսուի թէ այս ժողովոյ մէջ Օսմանեան պատուիրակք մատուցին նոր սահմանադիծ մը որ Յունաստանի կը թողու Դրիտլա եւ Լարիսսա, եւ Թեսաղիոյ մէջ Օսմանեան սահմանագլուխը եւս կը քաշէ մինչեւ հիւսիսային ծայրը Սալամպրիոյ հովտին։ Դեսպանք առանց պաշտօնապէս մերժելու այն սահմանադիծն, ոնրաւական համարեցին զայն, եւ խնդրեցին Օսմանեան պատուիրակներէն ընդարձակել զայն որչափ կարելի էր։ Կ'երեւի թէ վոխանակ Եալըրսէն տեղ տալու կրետէի կղզին Յունաստանի թողլու խնդիրը նաեւ քննութեան առնուած է այս նատին մէջ։

Դեսպանք դարձեալ ժողով ըրին անցեալ երկուշաբթի օր, բայց նիստը քանի վայրկեան միայն տեւեց, եւ եաթը Տատեան Յարութիւն էֆէնտի գնաց Բ. դուռն ուր երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ առաջին պաշտօնէին հետ։

Չորեքշաբթի օր դեսպանք եւ Օսմանեան պատուիրակք դարձեալ ժողով ըրին։ Այս ժողովոյ մէջ սահմանադիծ քննութեան խնդրոյն վրայ Բ. դրան գաղափարն որոշ կերպով յայտնուած է, եւ դեսպանք գոյն հաղորդած են իրենց տէրութեանց։ Դեսպանք եւ պատուիրակք ուրիշ ժողով պիտի չընեն մինչեւ որ տէրութեանց կողմէն պատասխան գայ, եւ կը կարծուի թէ տէրութեանց պատասխաններն երեք կամ չորս օրէն հոս պիտի հասնին։ Այս օրերս զօրաւոր կերպով կը յուսացուի թէ այնպիսի տեղեր պիտի տրուին, որով Յունաստան գոհ պիտի ըլլայ, եւ թէ Հելլենական խնդիրը խաղաղութեամբ պիտի լուծուի։

— Տպագրական տեսչութեան կողմէն հրաման եղած է մայրաքաղաքիս լրագրաց մանրամասն լուրեր չհրատարակել Ռուսիոյ կայսեր սպանման վրայ, եւ տեղեկութիւն չտալ Նիհիլիստներու գործոց վրայ։ Այս հրամանին պատճառաւ չենք կրնար հրատարակել չատ մը մանրամասն տեղեկութիւններ այն ահաւոր սպրին վրայ։

— Հայոց պատրիարքը Բ. դռնէն խընդրած է հրաման ընել կարնոյ կառավարութեան որ անցեալ տարիներու անվճար մնացած տուրց հաւաքման համար չնեղէ յիշեալ գաւառին Հայերը, եւ կ'ըսուի թէ Բ. դուռն այս մասին հարկաւոր հրամանները զրկած է կարնոյ կուսակալութեան։

— Բանի մը ծուրդ պէյեր որ ձերբակալ եղած էին մինչ Սպէտին փաշա Տիգրանակերտ էր, կ. պոլիս հասած են, եւ այլք ճամբան են։ Կ'ըսուի թէ երբ բոլոր պէյերը հոս հասնին, ամենուն դասը մէկտեղ պիտի տեսնուի։

— Սրեւելեան Ռումէլիի հիմնական օրինաց 10 յօդուածին համեմատ գաւառական ժողովէն ընդհանուած բոլոր օրէնքները վեհ. Սուլթանին վաւերացման ներկայուելու են։ Վեհ. Սուլթանը յիշեալ գաւառին ընդհանուր ժողովէն ընդունուած 22 օրէնքներէն մինչեւ հիմա 11ը միայն վաւերացուցած եւ չորսը մերժած է։

— Բ. դուռը կը փափաքի որ Կ. պոլսոյ Պուլկարական գործակատարն իր պաշտօնական գրութիւնները հաղորդէ ոչ արտաքին գործոց պաշտօնէին, այլ այն մանաւոր պաշտօնարանին որ ժամանակէ մը ի վեր կազմուած է Բ. դուռը՝ Եգիպտոսի, Կրետէի, Սամոսի եւ Սրեւելեան Ռումէլիի պէս ինքնօրէն նահանգաց վերաբերեալ գործերը տեսնելու համար։ Սակայն Պուլկարական գործակատարը չուզեր այնպէս ընել եւ կ'ըսէ թէ պիտի չպատասխանէ այն գրութեանց որ չեն ղրկուիր իրեն Օսմանեան արտաքին գործոց պաշտօնէին կողմէն։

ԱՅԼԵՒԱՅԼ

Ի հաշիւ Զմիւռնիոյ դաւառին ոչխարաց տուրքին ելեւմտից պաշտօնարանը 50,000 արծաթ մէճիտիյէ ընդունած է։ —Ճարտարի կառավարութեան կողմէն ղրկուած պաշտօնական որ քանի մը չաբաթէ ի վեր Պոլիս էր, անցեալ երեքշաբթի օր առկէ մեկնեցաւ վիէննա երթալու։ —Աւստրիոյ կառավարութիւնն որոշած է Պոսնիայէն եւ Հերսէքէն բան մը չպահանջել ի վոխարէն այն ծախուց զոր անցեալ տարի ըրաւ յիշեալ գաւառաց ապստամբերուն օդնելու համար։ —Դերմանիոյ կայսեր ծննդեան 84երորդ տարեդարձն անցեալ չաբաթ Պէրլինի մէջ կատարուեցաւ մեծ ուրախութեամբ։ —Սերպիոյ ազգային ժողովը 57 քուէի դէմ 97 քուէով ընդունեց Գաղիական ընկերութեան մ'առաջարկութիւնը Սերպիոյ մէջ երկաթուղիներ չինելու մասին։ —Իտալիոյ ազգային ժողովը հաւանութիւն տուած է 50 միլիոն ֆրանք ծախք ընել Հռոմի մէջ հասարակաց օգտակար չինութիւններ ընելու։ Ասոնց մէջ են արդարութեան պալատ մը, գիտութեանց ճեմարան մը, երկու նոր զօրանոց, հանդիսավայր մը, Տիբեր գետին վրայ երկու կամուրջ, նոր ճաշեա կայանդոններ, կեդրոնական չոգիներ եւն։ —Պուլկարիոյ իշխանը Ռուսիոյ կայսեր սպանման հետեւեալ օրը Սոֆիայէն ճամբայ ելաւ Բեդրոպաւրկ երթալու, եւ դեռ դարձած չէ։ —Ռուսիոյ կայսեր սպանման հետեւեալ օրը Պուլկարական բանակին բոլոր պաշտօնակալք երդում ըրին Ռուսիոյ նոր կայսեր հաւատարիմ մնալու։ —Ռուսիոյ կայսեր թաղման հանդէսը կատարուեցաւ մարտ 15/27ին։ Եւրոպայի բոլոր վեհապետաց կողմէն ներկայացուցիչներ կային։ —Ռուսաքոֆ անուն դաւաճանին եւ այլ քանի մը Նիհիլիստներու դատը մօտերս պիտի սկսի Բեդրոպաւրկի մէջ։ —Ռուսիոյ ամէն կողմէն հեռագրեր զարնուած են ի Բեդրոպաւրկ եւ ցաւ եւ զայրոյթ կը յայտնեն կայսեր սպանման համար, եւ գիւղային հասարակութիւններ պատգամաւորներ ղրկած են կայսեր դագաղին վրայ ծաղկեայ թագեր դնելու։ —Գերմանիոյ կայսրը հրաման ըրած է որ բոլոր Գերմանական բանակը չորս չաբաթ սուգ բռնէ Աղեքսանդր կայսեր մահուան համար, զոր կ'անուանէ իւր սիրելի եւ պատուական բարեկամը։ —Բարիզի մէջ հրատարակուած երկու թերթերու խմբագիրք վեց վեց ամիս բանտարկութեան եւ 2,000 ական ֆրանք տուգանք տալու դատապարտուած են, վասն զի Ռուսիոյ կայսեր սպանումին արդարացնելու մտօք յօդուածներ հրատարակած էին։ —Իրաւագիտութեան նշանաւոր ուսուցիչ մը Մ. Մարթենս որ անցեալ տարիներու անվճար մնացած տուրց հաւաքման համար չնեղէ յիշեալ գաւառին Հայերը, եւ կ'ըսուի թէ Բ. դուռն այս մասին հարկաւոր հրամանները ղրկած է կարնոյ կուսակալութեան։

— Բանի մը ծուրդ պէյեր որ ձերբակալ եղած էին մինչ Սպէտին փաշա Տիգրանակերտ էր, կ. պոլիս հասած են, եւ այլք ճամբան են։ Կ'ըսուի թէ երբ բոլոր պէյերը հոս հասնին, ամենուն դասը մէկտեղ պիտի տեսնուի։

— Սրեւելեան Ռումէլիի հիմնական օրինաց 10 յօդուածին համեմատ գաւառական ժողովէն ընդհանուած բոլոր օրէնքները վեհ. Սուլթանին վաւերացման ներկայուելու են։ Վեհ. Սուլթանը յիշեալ գաւառին ընդհանուր ժողովէն ընդունուած 22 օրէնքներէն մինչեւ հիմա 11ը միայն վաւերացուցած եւ չորսը մերժած է։

— Բ. դուռը կը փափաքի որ Կ. պոլսոյ Պուլկարական գործակատարն իր պաշտօնական գրութիւնները հաղորդէ ոչ արտաքին գործոց պաշտօնէին, այլ այն մանաւոր պաշտօնարանին որ ժամանակէ մը ի վեր կազմուած է Բ. դուռը՝ Եգիպտոսի, Կրետէի, Սամոսի եւ Սրեւելեան Ռումէլիի պէս ինքնօրէն նահանգաց վերաբերեալ գործերը տեսնելու համար։ Սակայն Պուլկարական գործակատարը չուզեր այնպէս ընել եւ կ'ըսէ թէ պիտի չպատասխանէ այն գրութեանց որ չեն ղրկուիր իրեն Օսմանեան արտաքին գործոց պաշտօնէին կողմէն։

ԱՅԼԵՒԱՅԼ

Ի հաշիւ Զմիւռնիոյ դաւառին ոչխարաց տուրքին ելեւմտից պաշտօնարանը 50,000 արծաթ մէճիտիյէ ընդունած է։ —Ճարտարի կառավարութեան կողմէն ղրկուած պաշտօնական որ քանի մը չաբաթէ ի վեր Պոլիս էր, անցեալ երեքշաբթի օր առկէ մեկնեցաւ վիէննա երթալու։ —Աւստրիոյ կառավարութիւնն որոշած է Պոսնիայէն եւ Հերսէքէն բան մը չպահանջել ի վոխարէն այն ծախուց զոր անցեալ տարի ըրաւ յիշեալ գաւառաց ապստամբերուն օդնելու համար։ —Դերմանիոյ կայսեր ծննդեան 84երորդ տարեդարձն անցեալ չաբաթ Պէրլինի մէջ կատարուեցաւ մեծ ուրախութեամբ։ —Սերպիոյ ազգային ժողովը 57 քուէի դէմ 97 քուէով ընդունեց Գաղիական ընկերութեան մ'առաջարկութիւնը Սերպիոյ մէջ երկաթուղիներ չինելու մասին։ —Իտալիոյ ազգային ժողովը հաւանութիւն տուած է 50 միլիոն ֆրանք ծախք ընել Հռոմի մէջ հասարակաց օգտակար չինութիւններ ընելու։ Ասոնց մէջ են արդարութեան պալատ մը, գիտութեանց ճեմարան մը, երկու նոր զօրանոց, հանդիսավայր մը, Տիբեր գետին վրայ երկու կամուրջ, նոր ճաշեա կայանդոններ, կեդրոնական չոգիներ եւն։ —Պուլկարիոյ իշխանը Ռուսիոյ կայսեր սպանման հետեւեալ օրը Սոֆիայէն ճամբայ ելաւ Բեդրոպաւրկ երթալու, եւ դեռ դարձած չէ։ —Ռուսիոյ կայսեր սպանման հետեւեալ օրը Պուլկարական բանակին բոլոր պաշտօնակալք երդում ըրին Ռուսիոյ նոր կայսեր հաւատարիմ մնալու։ —Ռուսիոյ կայսեր թաղման հանդէսը կատարուեցաւ մարտ 15/27ին։ Եւրոպայի բոլոր վեհապետաց կողմէն ներկայացուցիչներ կային։ —Ռուսաքոֆ անուն դաւաճանին եւ այլ քանի մը Նիհիլիստներու դատը մօտերս պիտի սկսի Բեդրոպաւրկի մէջ։ —Ռուսիոյ ամէն կողմէն հեռագրեր զարնուած են ի Բեդրոպաւրկ եւ ցաւ եւ զայրոյթ կը յայտնեն կայսեր սպանման համար, եւ գիւղային հասարակութիւններ պատգամաւորներ ղրկած են կայսեր դագաղին վրայ ծաղկեայ թագեր դնելու։ —Գերմանիոյ կայսրը հրաման ըրած է որ բոլոր Գերմանական բանակը չորս չաբաթ սուգ բռնէ Աղեքսանդր կայսեր մահուան համար, զոր կ'անուանէ իւր սիրելի եւ պատուական բարեկամը։ —Բարիզի մէջ հրատարակուած երկու թերթերու խմբագիրք վեց վեց ամիս բանտարկութեան եւ 2,000 ական ֆրանք տուգանք տալու դատապարտուած են, վասն զի Ռուսիոյ կայսեր սպանումին արդարացնելու մտօք յօդուածներ հրատարակած էին։ —Իրաւագիտութեան նշանաւոր ուսուցիչ մը Մ. Մարթենս որ անցեալ տարիներու անվճար մնացած տուրց հաւաքման համար չնեղէ յիշեալ գաւառին Հայերը, եւ կ'ըսուի թէ Բ. դուռն այս մասին հարկաւոր հրամանները ղրկած է կարնոյ կուսակալութեան։

— Բանի մը ծուրդ պէյեր որ ձերբակալ եղած էին մինչ Սպէտին փաշա Տիգրանակերտ էր, կ. պոլիս հասած են, եւ այլք ճամբան են։ Կ'ըսուի թէ երբ բոլոր պէյերը հոս հասնին, ամենուն դասը մէկտեղ պիտի տեսնուի։

— Սրեւելեան Ռումէլիի հիմնական օրինաց 10 յօդուածին համեմատ գաւառական ժողովէն ընդհանուած բոլոր օրէնքները վեհ. Սուլթանին վաւերացման ներկայուելու են։ Վեհ. Սուլթանը յիշեալ գաւառին ընդհանուր ժողովէն ընդունուած 22 օրէնքներէն մինչեւ հիմա 11ը միայն վաւերացուցած եւ չորսը մերժած է։

— Բ. դուռը կը փափաքի որ Կ. պոլսոյ Պուլկարական գործակատարն իր պաշտօնական գրութիւնները հաղորդէ ոչ արտաքին գործոց պաշտօնէին, այլ այն մանաւոր պաշտօնարանին որ ժամանակէ մը ի վեր կազմուած է Բ. դուռը՝ Եգիպտոսի, Կրետէի, Սամոսի եւ Սրեւելեան Ռումէլիի պէս ինքնօրէն նահանգաց վերաբերեալ գործերը տեսնելու համար։ Սակայն Պուլկարական գործակատարը չուզեր այնպէս ընել եւ կ'ըսէ թէ պիտի չպատասխանէ այն գրութեանց որ չեն ղրկուիր իրեն Օսմանեան արտաքին գործոց պաշտօնէին կողմէն։

ԱՐՏԱԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարտ 12/24ին 150 անառակ պէնք եւ բաւական ծովամարմ, նաեւ 200 ջրի հասած են ի Պիրէոն։ Յունաստանի ծովային գործոց պաշտօնեայն հրաման ըրած է երկու հազար կամաւոր նաւատոմ գրել Յունաստանի երեք հազար ծովային զօրաց վրայ աւելցնելու համար։ Նաեւ պատերազմի պաշտօնեայն հրաման ըրած է նոր վաշտեր կազմել։

—Գաղիոյ կառավարութիւնը մտերս առաջարկեց 1,000 միլիոն ֆրանքի կամ 40 միլիոն Անգղիական լիրայի փոխառութիւն մ'ընել 3 առ 100 չահով, հատուցանելու համար երեսուն պարտուց մեծ գումար մը որ ծախք եղած էր հասարակաց օգտակար չինութեանց համար։ Ի պատասխանի այս առաջարկութեան Գաղիոյ դրամատէրք եւ ժողովուրդք յօժարութիւն ցուցուցած են Գաղիոյ կառավարութեան փոխ տալու ոչ 40 միլիոն միայն, այլ 1,200 միլիոն լիրա։ Գաղիոյ կառավարութեան մտերս առացած մեծ վարկին մէկ զարմանալի ապացոյցն է այս։

—Հնդկաստանի գործոց պաշտօնեայն Անգղիոյ երեսփոխանական ժողովոյ մէջ յայտարարած է թէ Աֆղանիստանի էմիրին զօրքը Գանտահար պիտի հասնին ապրիլի սկիզբներն, եւ թէ Անգղիական զօրքը Գանտահարէն ետ քաշելու համար բոլոր կարգադրութիւնք պիտի լմննան մինչեւ այն ատեն։

— Հարաւային Ամերիկէի Չոլանատցի գաղթականաց գլուխներն ընդունած են Անգղիոյ կողմէն առաջարկուած բոլոր պայմանները, եւ այսպէս հոն պատերազմ պիտի չըլլայ այլ եւս։ Անգղիոյ թագուհին վեհապետ ճանչցուած է Գրանավալի, եւ այն երկրին արտաքին գործոց պետչութիւնը պիտի թողուի Անգղիական գործակատարի մը որ պիտի բնակի այն գաւառին մայրաքաղաքը։ Միւս կողմէն Չոլանատցի գաղթականք պիտի վայելեն կատարեալ ինքնօրինութիւն ներքին գործոց համար։ Անգղիացի Բոպէրդս զօրապետը պատերազմի դաշտը հանձնէ առաջ հրաման ընդունած է Անգղիա դառնալու։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դեռ գիտցուած չէ թէ Եւրոպական տէրութիւններէն ինչ ընդունելութիւն գտած է Յունաստանի խնդրոյն նկատմամբ Բ. դրան կողմէն մատուցուած այն առաջարկութիւնը զոր դեսպանք իրենց տէրութեանց հաղորդեցին անցեալ չաբաթ։

— Զմիւռնիոյ երկաթուղւոյ ընկերութեան փոխանորդ Մ. Դալպինի եւ Բ. դրան մէջտեղ պայմանագրութիւն մը կնքուած է Ալաչէհրի երկաթուղւոյ գիծը մինչեւ Գարահիսար երկարելու համար։ Այս երկաթուղւոյ արտօնութեան պայմանաժամն է ինսնսն տարի, եւ գործը ինը տարիէն պիտի լրանայ։ Յիչեալ ընկերութիւնը 200,000 լիրա փոխ տուած է Բ. դրան։

— Պաղատատէն եկած վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ Ժանտախտն տեղացած է Նէֆճի եւ Բիւճիէլ գիւղերուն մէջ, բայց սխտին ճարակուելէն սրգելելու համար հարկաւոր միջոցներ ձեռք առնուած են։

— Բուխարիոյ ազգային ժողովը թագաւոր հրատարակած է Բուխարիոյ իշխանը։

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Մարտ 16/28, 1881

Գոնսոլիտէ 14.29 | Ռուժ. երկ. բաժինք 50.90

ԴՐԱՄԱՔ, Սամ. լիրան 100 էն

Մէճիտիյէ	107.27	Ռուսիոյ բօլ	90.10
Թղթադրամ	980	Նաբօլէոն	87.18
Մէտալիք	206.20	Գրիմից	51.25
Պէշլիք	212	Անգղ. լիրա	109.36
Ալթընըղ	127.20	Մանէթ Թղթադրամ	8.80

Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն
Խմբագիր Ճ. Ֆ. Կրէյն

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
շագմագճըլար, ծակորեան խան, Թիւ 12.